

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри **Н.П.Волкова**
“14” січня 2025 р.

ПРОГРАМА
практики
в педагогічній майстерні

для спеціальності
015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»
рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

м. Дніпро
2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Програма практики в педагогічній майстерні» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» / Укладач: Н.П. Волкова. Д.: Університет імені Альфреда Нобеля, 2025.

Розробник: Н.П. Волкова д.п.н., проф.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки

Протокол № 8 від 14.01.2025 р.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ	5
3. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	8
4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ	9
5. ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ МАЙСТЕРНІ	10
6. ЕТАПИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ	12
7. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ	13
8. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ТА ЗАХИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ	13
9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	17
10. ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ	21

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практика в педагогічній майстерні є обов'язковим компонентом професійної підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти до науково-педагогічної діяльності у закладі вищої освіти і являє собою спільну діяльність аспіранта та керівника майстерні, яка створює умови для сходження кожного учасника на новий щабель професійності та нового досвіду шляхом самостійної або колективної творчості. Завдяки творчій співпраці кожен аспірант має можливість побачити практичну діяльність педагога-майстра, порівняти її зі своїми досягненнями, рефлексувати під керівництвом досвідченого педагога, фіксувати власне професійне зростання. Досвід майстра (науковий, викладацький, методичний або управлінський) стає надбанням аспіранта у процесі активного використання у своїй практичній діяльності.

Головними принципами діяльності педагогічної майстерні є: співпраця та співтворчість; плюралізм думок, підходів, поглядів, проблемність роздумів; свобода дій, вибору, самовираження; диверсифікаційність; рівність усіх учасників майстерні; супровід; співробітництво, командна взаємодія; визнання права на помилку; переосмислення, самовдосконалення особистості через індивідуальну та групову роботу; рефлексія та саморефлексія.

Керівником педагогічної майстерні є доктор наук, який є активним науковцем, має вагомі здобутки у науково-методичній і науково-дослідній діяльності, власні методичні розробки, володіє інноваційними освітніми методиками, технологіями та активно поширює їх у професійному середовищі, використовує широкий спектр стратегій навчання, уміє продукувати оригінальні, інноваційні ідеї, вносити пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу в закладі вищої освіти та розуміє шляхи їх реалізації.

На базі Університету функціонують такі авторські педагогічні майстерні:

	Назва методичного об'єднання	Проблема
1	Авторська педагогічна майстерня д.п.н., проф. Н.П. Волкової	Моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції. Підготовка майбутніх фахівців до професійно-педагогічної комунікації
2	Авторська педагогічна майстерня д.п.н., проф. Кожушко С.П.	Підготовка майбутніх фахівців до професійної взаємодії
3	Авторська педагогічна майстерня д.п.н., проф. О.В. Лебідь	Підготовка майбутнього керівника закладу освіти до стратегічного управління
4	Авторська педагогічна майстерня д.е.н., проф. В.А. Павлової	Дослідження шляхів підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств

5	Авторська педагогічна майстерня д.е.н., проф. А.О. Задой	Глобалізація та макроекономічне регулювання
6	Авторська педагогічна майстерня д.е.н., проф. В.Є. Момота	Новітні процеси та ефекти невизначеності у світовій економіці

Практика базується на компетентнісному, системному, діяльнісному, партисипативному, особистісно-орієнтованому, ресурсному наукових підходах, принципах єдності теорії і практики, взаємозв'язку теоретичної, практичної і наукової підготовки майбутніх докторів філософії.

Зміст і форма проведення практики в педагогічній майстерні визначається керівником педагогічної майстерні залежно від запитів аспірантів у відповідності з навчальними планами відповідного профілю підготовки аспірантів.

Організаторами практики в педагогічній майстерні аспірантів є відділ аспірантури та докторантури, випускова кафедра та кафедри, на яких працюють керівники авторських педагогічних майстерень.

Обов'язки з організації проведення практики в педагогічній майстерні аспірантів покладено на кафедру за відповідним профілем.

Загальний обсяг роботи аспіранта в педагогічній майстерні складає 90 годин (3 кредити ЄКТС).

Практика в педагогічній майстерні проводиться протягом 2 семестру.

Аспірант за власним бажанням, згідно тематики дисертаційного дослідження може обрати майстерню, де він буде набувати педагогічного й наукового досвіду.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ

Практична підготовка докторів філософії спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізацією) здійснюється регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу» <https://duan.edu.ua/wp-content/uploads/2025/01/polozennia-pro-organizaciu-osvitnogo-procesu-13-red.pdf>) та «Положенням про підготовку здобувачів наукових ступенів у ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (п. 8.3) https://duan.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/polozhennya_zdobuvachi_nauk_stup.pdf, «Положенням про практику в педагогічній майстерні для здобувачів наукового ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля». Відбувається згідно навчального плану підготовки докторів філософії спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), програми практики, затверджених в установленому порядку, сформованих наказів щодо проведення практики.

2.1. Мета і завдання практики в педагогічній майстерні

Пріоритетною метою діяльності Майстерні є: забезпечення методичної підтримки наукової, викладацької діяльності та професійного розвитку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»; створення освітнього простору, який дозволить прискорити процес трансформації ідей педагогічного досвіду в практичну діяльність, збагачення технологічного потенціалу учасників майстерні, визначення шляхів професійного саморозвитку й самовдосконалення.

Метою практики в педагогічній майстерні є підготовка майбутніх докторів філософії до контекстної освітньо-наукової діяльності у закладах професійної/вищої освіти, розвиток прагнення до самовдосконалення і професійного самотворення, визначення перспектив професійного і наукового саморозвитку, самозростання.

Основними завданнями практики в педагогічній майстерні є:

- забезпечення кожному аспіранту «сходження до власних сенсів» та особистого досвіду;
- ознайомлення з різними способами структурування та представлення навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, специфікою взаємодії в системі «викладач-студент»;
- створення сприятливих умов для індивідуальної креативної роботи учасників майстерні, так і продуктивної співпраці, дослідження та пошуку власних оригінальних підходів до вирішення проблем наукового дослідження, розвитку педагогічної рефлексії і відкриттю власних стилів викладання;
- набуття досвіду щодо інтеграції результатів наукової діяльності в освітній процес закладу вищої освіти (розробка та впровадження авторських курсів; планування дослідницької, проєктної діяльності; впровадження результатів науково-дослідницької діяльності в освітні програми);
- створення кола дослідників-однодумців, в якому кожен має можливість обмінюватися досвідом з колегами, отримувати допомогу і допомагати іншим на тернистому шляху досягнення науки;
- сприяння професійному й особистісному зростанню аспірантів, створення умов для більш повної їх самореалізації у науковій, викладацькій та інших видах діяльності.

2.2. Організаційні основи практики в педагогічній майстерні

Організацію практики та контроль за її проходженням забезпечують кафедри закладу вищої освіти, за якими закріплені аспіранти.

Терміни проходження практики та її зміст зазначаються в індивідуальному навчальному плані аспіранта та затверджуються науковим керівником.

Керівником практики призначається керівник майстерні, яку обрав аспірант. Загальне керівництво практикою покладається на завідувача випускової кафедри.

2.2.1. Обов'язки завідувача відділу аспірантури та докторантури:

1. Забезпечує необхідні умови для проведення практики в умовах закладу вищої освіти.
2. Проводить нараду з керівниками майстерень з питань організації та підведення підсумків практики.

2.2.2. Обов'язки завідувача випускової кафедри:

1. Організовує спільно з відділом аспірантури та докторантури проведення практики аспірантів.
2. Проводить нараду з керівниками майстерень з питань організації та підсумків практики.
3. Відвідує (вибірково) заняття практикантів та бере участь у їх обговоренні.
4. Розглядає питання щодо результатів проходження аспірантами практики на засіданні випускової кафедри.

Обов'язки керівника майстерні:

1. Бере участь у настановчому семінарі аспірантів перед початком практики і підсумковій конференції по завершенню практики.
2. Забезпечує чітку організацію, планування і облік результатів практики.
3. У випадку неявки аспірантів на практику, порушення ними трудової дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також виникнення конфліктних ситуацій повідомляє про це письмово завідувача випускової кафедри та відділ аспірантури та докторантури.
4. Консультує практикантів протягом практики.
5. На засіданнях випускової кафедри доповідає про результати проходження практики.

2.2.4. Права та обов'язки аспіранта-практиканта:

1. Дотримується графіку проходження практики (своєчасно прибути до майстерні, ознайомитися з правилами безпеки, охорони праці, внутрішнього розпорядку закладу і суворо їх дотримуватися).
2. Дотримується графіку засідання педагогічної майстерні.
3. Аспірант за попередньою угодою має право на відвідування навчальних занять керівника педагогічної майстерні з метою вивчення методики викладання, знайомства з педагогічним досвідом.
4. Аспірант виконує всі види робіт, передбачені програмою діяльності педагогічної майстерні.
5. Аспірант підпорядковується правилам внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти, розпорядженням адміністрації.

6. Аспірант має право з усіх питань, що виникають, звертатися до керівника педагогічної майстерні.

7. У разі невиконання вимог, що пред'являються до аспіранта, він може бути усунений від роботи в педагогічній майстерні.

8. Аспіранти, які не працювали в педагогічній майстерні з поважних причин, направляються в майстерню вдруге.

9. Відповідно до індивідуального плану практики аспірант зобов'язаний своєчасно протягом встановленого терміну після її завершення надати звітну документацію.

ІІІ. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Таблиця 1

Опис запланованих результатів навчання (РН) аспірантів після проходження практики в педагогічній майстерні

Символ результатів навчання за спеціальністю	Результати навчання дисципліни
Знання	
РН-7-1	Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати знання щодо різних способів структурування та представлення навчального матеріалу, активізації навчальної діяльності студентів, професійної риторики, специфіки взаємодії в системі «викладач-студент», набутих під час вивчення досвіду керівника педагогічної майстерні
РН-7-2	Демонструвати знання та розуміння обраної наукової проблеми, прагнення пошуку власних оригінальних підходів до моделювання і збагачення власного досвіду, висунення і дослідження нових ідей
РН-8-1	Формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо прийняття інноваційних рішень, розробки методів викладання й навчання фахових дисциплін, інтеграції результатів наукової діяльності в освітній процес закладу вищої освіти
РН-8-2	Приймати обґрунтовані інноваційні рішення у сфері професійної освіти, організації педагогічної діяльності, моделюванні власної траєкторії розвитку
Уміння	
РН-7-3	Розробляти інноваційні методи навчання на основі аналізу досвіду керівника майстерні, викладачів випускової кафедри
РН-7-4	Інтерпретувати, узагальнювати результати власних спостережень за діяльністю майстра, брати активну участь у роботі творчих груп
РН-8-3	Демонструвати вміння успішно вирішувати конфліктні

	ситуації, що виникають при реалізації нововведення освітній процес у закладах вищої освіти
РН-8-4	Прогнозувати результати впливу розроблених засобів навчання на покращення якості освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти
Комунікація	
РН-7-5	Публічно представляти результати досліджень щодо розроблених інноваційних методів викладання конкретних навчальних дисциплін
РН-8-5	Демонструвати навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, дотримуючись принципів наукової етики
Автономність і відповідальність	
РН-7-6	Виявляти ініціативу і самостійність в творчій трансформації нових педагогічних ідей керівника майстерні в освітню практику, брати відповідальність за результати своєї професійної діяльності, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики
РН-8-6	Проектувати й реалізовувати індивідуальну траєкторію, застосовувати принципи наукової самоорганізації, власного дослідницького стилю

IV. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ

Тематика, зміст, форми та методи роботи в педагогічній майстерні визначаються педагогом-майстром індивідуально, відповідно до потреб та інтересів аспірантів. Заняття проводяться за затвердженим розкладом та визначеною періодичністю.

Відбір змісту навчання та його опанування в педагогічній майстерні передбачає:

- **професійну та особистісну спрямованість:** діяльність у майстерні сприяє визначенню перспектив особистісного та професійного розвитку.
- **проблемність:** зміст навчання орієнтований на вивчення, розробку та пошук способів розв'язання проблем професійного та особистісного розвитку.
- **інтегративність:** поєднання різних видів діяльності, форм і методів роботи (від індивідуальних до колективних), інтеграція теоретичного і практичного навчання (професійно-педагогічної, психологічної, методичної та фахової підготовки), набуття досвіду інноваційної діяльності.
- **емоційність:** створення атмосфери взаємоповаги, довіри та доброзичливості, що сприяє формуванню в аспірантів навичок педагогічного спілкування, взаємодії та відповідальності.

- **рефлексію та корекцію діяльності:** розвиток умінь самоаналізу власних емоцій, ставлення до оточення, оцінювання досягнень і труднощів у процесі роботи в майстерні.

Складові змістовної діяльності педагогічної майстерні:

- ознайомлення з інноваційними моделями діяльності педагогів;
- вивчення сучасних моделей організації освітнього процесу;
- проектування та аналіз індивідуальної педагогічної чи управлінської діяльності;
- моделювання та конструювання педагогічних ситуацій;
- розробка і впровадження нетрадиційних форм, методів і засобів навчання;
- поширення кращих практик для підвищення якості освіти.

Логіка набуття знань в педагогічній майстерні може бути представлена у такий спосіб:

актуалізація проблеми → постановка проблеми → розробка проблеми → отримання продукту → усвідомлення його закономірностей → співвіднесення з досягненнями педагогічної науки → корекція власної діяльності → створення нового продукту.

Організація освітньої діяльності в педагогічній майстерні

Практика в педагогічній майстерні має комплексний характер і передбачає різноманітні напрями діяльності аспірантів, зокрема:

1. ***Аудиторна робота:***
 - відвідування лекцій, семінарів, майстер-класів керівника майстерні та провідних викладачів кафедри;
 - аналіз занять через наукову дискусію, дебати, участь у методичних діалогах, круглих столах, тренінгах, вебінарах, індивідуальних консультаціях;
 - участь у підсумковій мініконференції «Марафон педагогічних ідей».
2. ***Методична робота:***
 - співпраця з педагогом-майстром у розробці дидактичного супроводу навчальних дисциплін;
 - самостійне опрацювання наукової літератури та створення власних дидактичних матеріалів за тематикою дисертаційного дослідження;
 - самодіагностика рівня сформованості професійно-особистісних якостей, складання програми професійного саморозвитку;
 - розробка індивідуального проєкту (дослідницький проєкт, методична розробка, дидактичний матеріал, кейс, ділова гра, тренінг);
 - презентація результатів роботи під час підсумкової мініконференції «Марафон педагогічних ідей».

V. ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ МАЙСТЕРНІ

Особливістю майстерні є діалог у всіх його аспектах. Співпраця здійснюється в процесі обміну думками, знаннями, педагогічним досвідом, творчими знахідками між учасниками майстерні, чому сприяє використання індивідуальної, групової та парної роботи.

Напрямки діяльності педагогічної майстерні:

- науково-дослідна робота (поглиблене вивчення актуальної науково-педагогічної проблеми; створення теоретичної бази даних із проблеми, яка вивчається; трансформувannya науково-педагогічної проблеми, яка вивчається, через розробку нових моделей, технологій організації освітнього процесу, проєктів, кейсів, методичних матеріалів; формування аналітичних висновків про інноваційні напрями діяльності);
- конструювання окремих форм організації освітнього процесу (методичні розробки занять; розробка сценаріїв позааудиторних заходів, предметних тижнів тощо);
- розробка авторських програм з окремих напрямків реалізації науково-дослідної проблеми (програма підготовки; програма вивчення, моделювання, упровадження інноваційних технологій).

Основні організаційні форми майстерні: творча лабораторія; презентація; майстер-класи; семінари, практикуми; вебінари, інтернет-форуми, чати; індивідуальні та дистанційні консультації; круглі столи; ділові ігри; проєкти професійного розвитку, відкриті заняття; творчі конкурси (організація та участь); тренінги, спрямовані на формування у здобувачів ступеня доктора філософії комплексу неспеціалізованих надпрофесійних «гнучких компетентностей» (soft skills).

Серед способів організації взаємодії в системі «керівник майстерні–аспірант» в педагогічній майстерні визначено:

- коучинг (coaching) – технологія, яка дозволяє ефективно працювати на суб'єкт-суб'єктному рівні, тобто вміти керувати собою, своїм станом, своїми ресурсами, допомагати іншим у розвитку особистісного потенціалу, у підвищенні особистої ефективності, розвивати навички комунікації, будувати конструктивні відносини з колегами, які максимально підвищують ефективність вирішення актуальних життєвих завдань;
- шедоуінг (JobShadowing) – технологія, за якої аспірант потрапляє під патронат наставника, який ніби слідує за ним як тінь (Job Shadowing – «слідувати як тінь») і допомагає йому формуватися як фахівцю;
- баддинг (Buddying), що означає партнер, друг, помічник, той, хто подає руку допомоги. Баддинг передбачає існування двох сторін: одна зі сторін передає знання, інша – отримує. Обидві сторони знаходяться у ситуації рівноцінного партнерства, передачі різної інформації, порад і рекомендацій один одному на рівних правах. Однак при цьому одна зі сторін може надавати підтримку іншому в освоєнні нових компетенцій, досягненні особистих цілей або цілей групи.

VI. ЕТАПИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ

Дорожня карта: Етапи проходження практики в педагогічній майстерні

1. *Знайомство з методичною системою майстра.* Вияв власних професійних потреб майбутніх докторів філософії з професійної освіти (круглий стіл «Давайте знайомитись»). На цьому етапі педагоги-майстри (наукові керівники аспірантів, провідні викладачі ЗВО) презентують свій досвід, проводять відкриті заняття (лекції, семінарські або практичні заняття), обґрунтовують ефективність та розкривають родзинки власної авторської технології. Здобувачі обирають майстра, у майстерні якого вони навчатимуться та підвищуватимуть свою професійну майстерність. На цьому етапі передбачено самодіагностику професійно-особистісних якостей аспірантів з метою подальшого моделювання індивідуальної програми професійного саморозвитку та проведення тренінгів, тематика яких залежить від запитів здобувачів.

2. *Співпраця аспіранта(ів) з майстром.* На даному етапі здобувачі вивчають методичну систему майстра, який представляє на їх розсуд систему занять з певної дисципліни та демонструє власні прийоми роботи. Провідною формою взаємодії є шедоуінг. Обговорення педагогічних родзинок майстра та інших викладачів кафедри відбувається на семінарі-методичному діалозі «Щедро ділюся набутим досвідом». На даному етапі аспіранти виявляють власні педагогічні ресурси шляхом самоаналізу, саморефлексії.

3. *Моделювання окремих елементів заняття.* Цей етап передбачає співпрацю аспіранта та керівника майстерні з метою розробки інноваційних методів навчання, навчально-методичних матеріалів та їх презентацію під час проведення методичного рингу «Сучасні технології навчання. Методичні родзинки викладача». Можливим є сумісне проведення навчального заняття (або окремих його частин) із використанням розроблених інновацій. Обов'язковою є отримання зворотного зв'язку від майстра, рефлексія спільної діяльності, саморефлексія.

4. *Розробка індивідуального проєкту.* Здобувачі самостійно працюють над власним дослідницьким проєктом (залежно від тематики наукового дослідження), захищають його на засіданні круглого столу «Бюро педагогічних знахідок» (дослідний проєкт, індивідуальна методична розробка, дидактичний матеріал, індивідуальні проєкти ділової гри, кейсу, тренінгу, програма професійного саморозвитку тощо), здійснюють аналіз та самоаналіз, беруть активну участь у дискусіях з проблем роботи майстерні.

5. *Підсумковий етап,* який передбачає впровадження в практичну діяльність аспірантів досвіду роботи майстерні. На даному етапі аспіранти готують доповідь, презентацію всіх власних дидактичних наробок, зокрема індивідуального проєкту та захищають зазначене на міні-конференції «Марафон педагогічних ідей», учасниками якої є аспіранти різних майстерень. Здійснюється моделювання плану особистого професійного

зростання, узагальнення досвіду, отриманого під час практики, підготовка звіту про проходження практики.

VII. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Після завершення практики в педагогічній майстерні аспіранти подають керівнику майстерні звітну документацію: звіт з практики в педагогічній майстерні та щоденник практики в педагогічній майстерні. Продуктом діяльності в майстерні може бути кейс, портфоліо наукових та методичних розробок, науково-методичні матеріали, авторські технології, інноваційні проекти, авторські програми тощо.

На підставі поданих документів, результатів роботи аспіранта у період проходження практики та захисту звіту, керівником практики приймається рішення про виконання завдань практики і виставляється оцінка.

За результатами практики проводиться залік із захистом індивідуальних наробок. Результат захисту практики вноситься в індивідуальний план аспіранта.

Матеріали до звіту з практики в педагогічній майстерні аспіранти збирають протягом усього періоду її проходження, оформлення підсумків здійснюється протягом останніх трьох днів практики.

У звіті аспіранти відображають: мету і завдання практики, опис виконаної роботи і розроблених авторських матеріалів (за наявності), рекомендації щодо вдосконалення навчального процесу.

VIII. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ТА ЗАХИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики.

Аспіранти, які не виконали індивідуальний план проходження практики, до її захисту не допускаються.

Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків керівника майстерні.

Аспіранти, які не виконали програму практики з поважних причин, направляються на практику повторно у вільний від навчання час.

Аспіранти, які не пройшли практику або не виконали програму практики без поважних причин, які отримали негативну характеристику, незадовільну оцінку при захисті звіту, повинні ліквідувати заборгованість по проходженню практики в терміни, встановлені випусковою кафедрою, за якою вони закріплені.

Критеріями оцінки практики аспіранта є:

- ступінь виконання індивідуального плану завдань;
- активність під час практичних, тренінгових занять;
- відвідування занять керівника майстерні й участі в обговоренні;
- співпраця з керівником майстерні;
- виконання індивідуального дослідницького проекту;

- якість підготовки звітної документації за підсумками практики;
- ступінь сформованості професійних умінь і навичок, здатності до професійного саморозвитку;
- рівень теоретичного осмислення аспірантами своєї діяльності (її цілей, завдань, змісту, методів);
- підсумки захисту індивідуального дослідницького проєкту та звіту в цілому.

Практика в педагогічній майстерні оцінюється за всіма видами діяльності відповідно до розробленої системи балів (таблиця 2).

Таблиця 2

Розподіл балів за виконаними видами роботи

Види роботи	Кількість балів (максимальна)
Активність під час практичних, тренінгових занять	15
Відвідування занять керівника майстерні й участь в обговоренні	20
Співпраця з керівником майстерні	15
Індивідуальний дослідницький проєкт	30
Захист індивідуального дослідницького проєкту	20

Критерії оцінювання:

- креативність, активність, ініціативність аспіранта у процесі виконання завдань практики;
- якість, коректність, теоретична ґрунтовність та практична доцільність наданих методичних матеріалів;
- презентативність (яскраве вираження ідеї та виявлення високого рівня ерудиції, культури та стилю спілкування);
- ексклюзивність (оригінальність у презентації ідеї);
- вмотивованість (практичне донесення авторської ідеї);
- ефективність заходу (ступінь готовності автора до поширення свого досвіду).

Критерії оцінювання за видами діяльності

Критерії оцінювання активності під час практичних, тренінгових занять (Круглий стіл «Давайте знайомитись», самодіagnostика, тренінгове заняття)	
0–5 бали	низька активність під час заняття та тренінгу, участь мінімальна або відсутня; під час обговорення проблеми виявляється байдужість, відсутність зацікавленості, не задаються питання; не надаються приклади або особисті спостереження
6–10 балів	помірна активність у дискусії, під час тренінгу; виступи рідкісні, але з елементами роздумів та інтерпретації; висловлюються питання, але вони обмежені темою заняття; використовуються приклади, але не завжди конкретні чи повні
11–15 балів	висока активність, регулярна участь в обговоренні на занятті, піз час тренінгу; виявляє ініціативність у дискусіях, надаються чіткі й обґрунтовані відповіді; задаються питання, що сприяють активному обговоренню; підтримується жива взаємодія з викладачем й іншими

	аспірантами; використовуються різноманітні приклади та власні дослідження, демонструється розуміння матеріалу
Критерії оцінювання відвідування лекційних та семінарських занять керівника майстерні й участі в обговоренні	
0–1 бали	аспірант відвідав менше ніж 2 заняття керівника майстерні, не відвідав заняття викладачів кафедри; виявив низьку активність під час обговорення педагогічних родзинок викладачів на семінарсько-методичному діалозі «Щедро ділюся набутим досвідом», відсутність зацікавленості
2-10 балів	аспірант відвідав 2 заняття керівника майстерні, 1 заняття викладачів кафедри; виявив помірну активність під час обговорення педагогічних родзинок викладачів на семінарсько-методичному діалозі «Щедро ділюся набутим досвідом»
11-20 балів	аспірант відвідав не менше ніж 4 заняття керівника майстерні, 2 заняття викладачів кафедри; виявив високу активність під час обговорення педагогічних родзинок викладачів на семінарсько-методичному діалозі «Щедро ділюся набутим досвідом»
Критерії оцінювання результатів співпраці з керівником майстерні	
0-4 бали	Відсутність співпраці з керівником майстерні, розроблених матеріалів, презентації під час проведення методичного рингу «Сучасні технології навчання. Методичні родзинки викладача»
5-9 балів	Низька мотивація до участі у співпраці з керівником майстерні, розробка за превалюючою допомогою керівника майстерні методів навчання, навчально-методичних матеріалів, мінімальна зацікавленість і демонстрація низького рівня презентації набутого під час проведення методичного рингу «Сучасні технології навчання. Методичні родзинки викладача»
10-13 балів	Участь і зацікавленість у співпраці з керівником майстерні, розробка за допомогою керівника майстерні методів навчання, навчально-методичних матеріалів, презентація набутого під час проведення методичного рингу «Сучасні технології навчання. Методичні родзинки викладача»
14-15 балів	Активна участь і зацікавленість у співпраці з керівником майстерні, розробка методів навчання, навчально-методичних матеріалів, презентація набутого під час проведення методичного рингу «Сучасні технології навчання. Методичні родзинки викладача»
Критерії оцінювання індивідуального проєкту (кейс, або ігрова технологія, або тренінг, або авторська програма, або сценарій позааудиторного заходу) та його презентації	
0-9 балів	Аспірант без відповідально поставився до виконання індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; постійно потребував допомоги з боку керівника майстерні; невпевнено презентує проєкт на засіданні круглого столу «Бюро педагогічних знахідок», відчуває значні труднощі в їх обґрунтуванні своїх ідей. Презентація за формою та змістом не відповідає поставленому завданню. Здобувач демонструє невпевненість у коментарях, не дотримується регламенту
10-18 балів	Аспірант недостатньо відповідально поставився до виконання індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; за допомогою керівника майстерні здобув і використав наукову інформацію та ідеї керівника майстерні; презентує проєкт на засіданні круглого столу «Бюро педагогічних знахідок», надає

	відповіді на запитання під час презентації, проте відчуває окремі труднощі в їх обґрунтуванні. Презентація за формою та змістом в основному відповідає поставленому завданню. Здобувач демонструє невпевненість у коментарях, не дотримується регламенту
19-26 балів	Аспірант достатньо творчо поставився до виконання індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; самостійно здобув і використав наукову інформацію з авторитетних джерел та використав ідеї керівника майстерні; аргументовано презентує проєкт на засіданні круглого столу «Бюро педагогічних знахідок», виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення та нестандартність мислення; надає відповіді на запитання під час презентації, наводить приклади або аргументи для обґрунтування відповіді. Презентація за формою та змістом відповідає поставленому завданню. Здобувач демонструє володіння навчальним матеріалом, дотримується регламенту та дає грамотні коментарі до демонстрації.
27-30 балів	Аспірант творчо поставився до виконання індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; самостійно здобув і використав наукову інформацію з авторитетних джерел та використав ідеї керівника майстерні; аргументовано презентує проєкт на засіданні круглого столу «Бюро педагогічних знахідок», виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення та нестандартність мислення; надає повні, логічні, структуровані відповіді на запитання під час презентації, використовує точну термінологію, наводить приклади або аргументи для обґрунтування відповіді; використано творчий підхід, продемонстровано глибоке розуміння матеріалу. Презентація за формою та змістом відповідає поставленому завданню. Здобувач демонструє відмінне володіння навчальним матеріалом, дотримується регламенту та дає грамотні коментарі до демонстрації.
Критерії оцінювання захисту	
0-5 балів	Аспірант невчасно підготував доповідь, яка не представила дидактичні наробки та результати проходження практики на підсумковій міні-конференції «Марафон педагогічних ідей», відчував значні труднощі у відповідях на поставлені питання
6-9 балів	Аспірант невчасно підготував доповідь, не зміг у повному обсязі представити дидактичні наробки та результати проходження практики на підсумковій міні-конференції «Марафон педагогічних ідей», відчував труднощі у відповідях на поставлені питання
10-14 балів	Аспірант вчасно підготував доповідь, презентацію дидактичних наробок та результатів проходження практики та представив її на підсумковій міні-конференції «Марафон педагогічних ідей», проте відчував труднощі у відповідях на поставлені питання
15-20 балів	Аспірант вчасно підготував доповідь, презентацію дидактичних наробок та результатів проходження практики та представив її на підсумковій міні-конференції «Марафон педагогічних ідей»
100	Підсумковий рейтинговий бал

Підсумкова оцінка якості роботи аспіранта в педагогічній майстерні виставляється за 100-бальною шкалою згідно „Положення про організацію освітнього процесу”.

Шкала оцінювання

Оцінка за	Шкала рейтингу	Оцінка за національною (чотирибальною) шкалою
-----------	----------------	---

шкалою ECTS	Університету імені Альфреда Нобеля	
A	90-100	5 (відмінно)
B	82-89	4 (дуже добре)
C	75-81	4 (добре)
D	67-74	3 (задовільно)
E	60-66	3 (достатньо)
FX	35-59	2 (незадовільно) – потрібно допрацювати матеріал перед тим, як складати
F	1-34	2 (незадовільно) – з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

Основна література

1. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
2. Волкова Н.П. Професійна компетентність докторів філософії у галузі освіти: концептуальні основи – підходи до формування в інноваційному освітньому середовищі. Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному освітньому середовищі: монографія [Електронне видання] / кол. авт; за заг. ред. проф. Н.П. Волкової, О.О. Лаврентьєвої. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. С. 14-42.
3. Волкова Н.П., Лебідь О.В., Токарева А.В. Міждисциплінарна інтеграція як основа комплексного підходу до підготовки докторів філософії. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 1 (349). Ч. І. 2022. С. 5-19.
4. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник / За ред. проф. І.В.Зайченка. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.
5. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І.В. Артьомов, І.П. Студеняк, Й.Й. Головач, А.В. Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с.
6. Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во Рута, 2016. 400 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/83534966.pdf>
7. Моделювання професійної підготовки фахівців в умовах євроінтеграційних процесів: монографія / За ред. С. С. Вітвицької. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2019. 304 с.
8. Мистецтво бути викладачем: практичний посіник / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. / за ред. О.І. Сидоренка. Київ: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент освіти в Україні». 2003. 144 с.

9. Олійник І. Навчальна автономія як важлива передумова формування у майбутніх докторів філософії дослідницької компетентності в умовах аспірантури Alfred Nobel University Journal of Pedagogy and Psychology. 2024. № 1 (27). С. 114-122. DOI: 10.32342/2522-4115-2024-1-27-13.
10. Олійник І.В. Педагогічна практика: програма та методика реалізації: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 136 с.
11. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
12. Шоробура І.М. Тренінги з освітнього менеджменту: навч. посіб. Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2018. 242 с.

Додаткова

1. Армейська Л.В. Професійна компетентність та неперервна самоосвіта: шляхи самореалізації й самовдосконалення педагогічних працівників. *Проблеми сучасної освіти*. 2019. № 10. С. 5–14.
2. Вознюк О., Дубасенюк О. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти: інтегративний підхід : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 684 с.
3. Гладченко М. П'ять платформ онлайн курсів для якісної освіти. Facebook.com. 2016. URL: <https://osvita.if.ua/page/naipopuliarnishi-osvitni-platformi-dlia-organizatsiyi-distantsiinogo-navchannia>
4. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям. Київ; Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
5. Даниленко Л. І. Модернізація системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників в умовах її інноваційного розвитку. *Післядипломна освіта в Україні*. 2009. № 2. С. 22-25.
6. Дем'яненко Н. Архітектура тьюторингу у вищій школі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія: Педагогіка. 2018. Випуск 2 (8). С. 13-17.
7. Дем'яненко Н.М. Асистентська практика. *Навчально-науковий комплекс освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти)*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. С. 250-265.
8. Дубасенюк О.А., Вознюк О.В. Професійно-педагогічні задачі: типологія та технологія розв'язання : навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Імені Франка, 2010. 272 с.
9. Кокун М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця : монографія. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2012. 200 с.
10. Єрмола А. М. Технологія організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами : наук.-метод. посіб. Харків : Курсор, 2006. 512 с.

11. Осадчий В.В. Мережеві педагогічні співтовариства як засіб удосконалення професійної підготовки вчителів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010, № 4 (18). С. 60–67.
12. Положення про авторські творчі майстерні. Матеріали засідання науково-методичної ради «Освіта – стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного та духовного розвитку регіону». Миколаїв, 2012. С. 40-43.
13. Постельняк А.І. Майстер-клас в системі методичної роботи з педагогічними кадрами. Кіровоград: Видавництво КОІППО імені Василя Сухомлинського, 2009. 68 с. http://metodcentr-koippo.edukit.kr.ua/Files/downloads/master_klass.pdf
14. Професійно-практична підготовка майбутніх викладачів вищої школи: педагогічна практика, науково-асистентська практика / Укл.: Соловей М. І., Кудіна В. В., Демчук В. С., Майєр Н. В., Спіцин Є. С. Вид. 4-е, доп. Київ: Ленвіт, 2014. 171 с.
15. Фрицюк В.А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх педагогів до безперервного професійного саморозвитку : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2017. 532 с.
16. Черезова І.О. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 1. С. 103–107.
17. Чернишова Є.Р., Гузій Н.В., Ляхоцький В.П. [та ін.]. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / за наук. ред. Є.Р. Чернишової; Держ. вищ. навч. заклад «Ун-т менедж. освіти». Київ : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. 230 с.
18. Шевчук М.О. Проектні технології у виховній діяльності: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 261 с.
19. Ягупов В. В. Ціннісно-мотиваційний компонент професійної компетентності фахівців: методологічний аспект. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. № 6(70). С. 207–219.
20. Shutov D., Anosova A., Krychivska O., Vorona A., Solodka L. Implementation of self-education principles as a background of quality professional education. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*. 2022. No. 13 (3). Pp. 146–158. DOI: 10.47750/jett.2022.13.03.015 URL: https://digibug.ugr.es/bitstream/handle/10481/79598/146-158_JETT1303015%2B%2BID%2B%2B868.pdf?sequence=1&isAllowed=y
21. Zhurba V., Dragan O. Professional competence as a factor of professional skills development of future specialists. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/29534/1/%D0%96%D1%83%D1%80%D0%B1%D0%B0%2C%20%D0%94%D1%80%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BD.pdf>

22. Valentieva T., Pak A., Lebid O., Volkova N., Karpova M. The use of innovative technologies for teaching the humanities. *Amazonia Investiga*, 2024, 13 (73), 177–186. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.73.01.14>.
23. Kovalchuk, V., Androsenko, A., Derevyanchuk, O., Volkova, N., Piven, Y. Development of pedagogical skills of students of technology and pedagogical specialties using STEM technologies. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 2024, 8(4), с. 498–506. <http://learning-gate.com/index.php/2576-8484/article/view/1125/382>.

Інформаційні ресурси

1. Кочубей А.В. Інноваційні методики викладання гуманітарних дисциплін у вищих технічних навчальних закладах. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ozfm_2013_7_27.pdf
2. Мельничук І.М. Особливості застосування інтерактивних ігор у вищому навчальному закладі. URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Vnadps/2010_4/10mimvzn.pdf
3. Тур О.М. Самоосвіта як складник професійного саморозвитку викладача вищої школи. С. 230–232. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/11855/1/%2B74-%D1%82%D0%B0%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84.%20%D0%A2.2-231-233.pdf>.
4. Чаплак М. Сучасні тенденції формування професійної компетентності майбутніх педагогів. URL: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Pedagogica/58932.doc.htm
5. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України : веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: веб-сайт. URL: <http://naqa.gov.ua>
7. <http://www.pidruchniki.ws/pedagogika>
8. <http://www.pedpresa.com.ua>
9. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». URL: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/books_ac-gr.pdf.5.
10. Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень: <https://www.skeptic.in.ua/bulletin/>

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ МАЙСТЕРНІ

здобувача наукового ступеня доктор філософії ____ року навчання
(очної/заочної форми навчання) зі спеціальності «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»

№ з/п	Орієнтовний перелік видів діяльності	Кількість годин	Позначка про виконання
<i>Аудиторна робота</i>			
1	Настановча конференція		
2	Участь у засіданні круглого столу «Давайте знайомитись»		
3	Відвідування лекційних та семінарських занять керівника майстерні, за яким закріплений аспірант на період проходження практики		
4	Відвідування відкритих занять науково-педагогічних працівників кафедри		
5	Семінарі-методичний діалог «Щедро ділюся набутим досвідом» (обговорення відвіданих навчальних занять)		
6	Співпраця аспіранта з майстром з метою розробки дидактичного супроводу навчальних дисциплін		
7	Розробка діагностичного інструментарію визначення рівня сформованості складових готовності майбутніх фахівців соціономічної сфери до соціальної підтримки батьків дітей з особливими потребами		
8	Самостійна робота з підготовки дидактичного супроводу навчальної дисципліни «Соціальна підтримка батьків дітей з особливими потребами»		
9	Участь у методичному рингу «Сучасні технології навчання. Методичні родзинки викладача»		
10	Участь у тренінгу рефлексії особистих якостей та ресурсів (методика «Вікно Джохарі»)		
11	Участь у тренінгу «Тренінг упевненості у собі»		
12	Розробка індивідуального проєкту		
13	Захист індивідуального проєкту під час засідання круглого столу «Бюро педагогічних знахідок (дослідний проєкт, індивідуальна методична розробка, дидактичний матеріал,		

	індивідуальні проєкт ділової гри, кейсу, тренінгу, програма професійного саморозвитку тощо)		
14	Підготовка та презентація всіх наробок під час підсумкової міні-конференції «Марафон педагогічних ідей»		
15	Підготовка звіту і презентація результатів проходження практики на засіданні випускової кафедри		

Навчальне видання
Програма практики в педагогічній майстерні

Підписано до друку _____ *Формат 60х84/16. Ум. друк. арк.* _____
Оперативна поліграфія. Зам. № ____ . Тираж ____ прим.

Університет імені Альфреда Нобеля.
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.